

Fretka si ustlala ve svém záchodku

JSOU FRETKY Čistotné?

V LITERATUŘE SE TVRDÍ, ŽE FRETKY JSOU OD PŘÍRODY ČISTOTNÉ. ŘADA CHOVATELŮ ALE DENNĚ ODKLÍZÍ VÝKALY A UTÍRÁ LOUŽIČKY Z NEJROZTODIVNĚJŠÍCH V BYTĚ A MYSU SI O TOM SVĚ. JAK TO TEDY JE? DĚLAJÍ SNAD NĚKDE CHYBU?

Když se narodí malá freťátka, jsou úplně bezmocná. Vyprazdňují se po masáži břicha a samice jejich výkaly požírá. Po několika týdnech udělají první nesmělé krůčky a zhruba ve čtyřech týdnech mohou jejich první výpravy vést i na záchodek - misku se stelivem.

PŘIROZENÝ TALENT

Někdy jsou ještě slepá, ale po čichu najdou místo, kam chodí samice a mají snahu jít také tam. Ona po nich na oplátku přestane uklízet. Pochopitelně úspěchy jsou zatím vzácné, ale kdo by je čekal? Jen co je vratké nožky unesu, snaží se nekálet do pelišku a i později chodí dělat potřebu na totéž místo. To platí dokonce i o fretkách, které pocházejí z velkochovů nebo útulků a misku s pískem nikdy nepoznaly. Napodobují samici a kálí clo rohů klece. V době kolem odstavu (v šesti až sedmi týdnech) jsou některá fretčí mláďata z domácího chovu již schopná chodit pravidelně na stelivo.

je tedy zřejmé, že od přírody jsou fretky skutečně velmi čistotné - jen je důležité jejich přirozenou čistotnost využít a podpořit, a v tom je kámen úrazu.

DŮLEŽITÝ JE DOBRÝ START

Kdo si pořídí mládě odchované v bytě, mívá půlku práce s výchovou čistotnosti. Mládě už zná misku se stelivem a většinou rychle pochody, kam má jít. Záchodek samozřejmě musí být vhodný pro jeho velikost, to znamená se sníženým vstupem (například pro koťata). zpo-

Fretčí toaleta elegantního vzhledu

čátku ale stačí i fotomiska. U mláďat z farem to může být o něco těžší. Ve voliéře si zvykla chodit do rohu. a tak někdy považují za vhodnou toaletu všechny rohy v bytě. Od toho je chovatel může odradit několika způsoby. Jedním z nich je vydávat příslušné místo za pelíšek nebo jídelnu a umístit tam misku s jídlem nebo nějaké hadry. Aby místa ztratila svůj pach, je dobré je důkladně omýt octovou vodou. Pokud chovatel použije chemickou dezinfekci, je nutné vše důkladně dvakrát opláchnout! Neosvědčilo se používat různé voňavé spreje, protože zejména samce v řji to provokuje k ještě větší aktivitě - pach moči totiž zároveň vymezuje teritoria. Je také potřeba si uvědomit, že značkování kapkami moči u samců nesouvisí s vyprazdňováním, ale s vymezením teritoria. S věkem se většinou zmírní, ale nikdy úplně nezmizí, kupodivu většinou ani po kastraci.

POZITIVNÍ VÝCHOVA

Když přijde fretka do nové domácnosti.

mohou nastat výkyvy i u čistotného zvířete. Všechno je jinak, a tak může chvilku trvat, než se seznámí s novým uspořádáním. Hned od začátku je potřeba začít s výchovou. Nepomáhá máchání čenichu v loužičkách ani tělesné tresty - ty obvykle fretku spíš rozdvádí. Důležitě je především ji pečlivě pozorovat. Když se chystá vyprázdnit, chová se zcela typicky: zacouvá do rohu místnosti, rozkročí žadní tlapy, zdvihne ocásek a zatváří se strnule. V tu chvíli ji musí chovatel důrazně okřiknout a rychle přenést na píseček. Většinou se mláďe lekne a přeruší vyprazdňování, na písečku se dokonce může tvářit, že už se mu nechce. Za chvíli ovšem znovu začne očichávat rohy a do některého couvat. Celý postup se opakuje tak dlouho, až to už nevydrží. Pokud se podaří a vyprázdní se na stelivo je namísto velká pochvala a odměna bez ohledu na velikost chovatelova podílu na úspěchu. Úplatky jsou v tomto případě velmi pádnými argumenty a drobný pamlsk upevní pozitivní zážitek z pochvaly. Vhodné jsou samozřejmě také pamlsky, které ani při častém opakování neškodí - osvědčily se například sušené masové plátky pro psy nebo troška vitaminové pasty. Piškoty je možné použít opravdu jen příležitostně a pouze malé kousky.

PŘILÍŠNÁ HYGIENA ŠKODÍ

Častou chybou začínajících chovatelů, která jejich snahu o výchovu fretky k čistotnosti maří, je příliš úzkostlivá hygiena. To samozřejmě neznamená, že by fretky neměly žít v čistém prostředí, ale dokonale vydezinfikovaný záchodek s novým pískem je obvykle spíš láká ke hře než k čemukoliv jinému. Dokážou kouzelně rejdít Čenicem ve vrstvě steliva, míchají a kýchají. hrabou a zahrabávají se..., jen kálet se jim jaksi nechce. Záchod totiž ztratil pach záchodu, a ten je pro fretky velmi důležitý.

Neorientují se zrakem do takové míry jako člověk, mnohem důležitějším orientačním smyslem je pro ně čich. Je sice dobré misku na stelivo umýt, ale rozhodně ne navonět! Při problémech s čistotností je vhodné do nového steliva přidat malý bobček či trochu pomočeného steliva. To je možné i u fretky, které zatím ještě na písek nechodí - stačí loužičku na podlaze zasypat stelivem a přenést ho do misky, případně bobček z rohu místnosti nevyhodit, ale také přidat do záchodku. Tímto způsobem se mi například podařilo během dvou dnů přesvědčit samičku

se sedmítýdenním mláďetem, kteří do té doby byli pouze na pilinách a káleli všude s výjimkou steliva, aby oba chodili výhradně na záchodek.

VHODNÉ STELIVO

Zbývá podotknout, že piliny, hobliny atp. jsou jako podestýlka pro fretky naprosto nevhodné. Jsou velmi prašné a mohou obsahovat nejrůznější zárodky plísní, často způsobují například záněty spojivek. Pro fretky je možné použít běžný kočičí záchod s průmyslově vyráběným stelivem („pískem“). Existují dva základní typy - hrudkovací a nehrudkovací. Oboje mají své výhody a přívržence i nevýhody, a odpůrce a asi nejlepší aby si každý vyzkoušel, co konkrétně jemu vyhovuje. Vyrábějí se také parfémovaná steliva, která některým fretkám vyhovují, ale jiným ne. Asi ideální alternativou jsou samostatně prodávané deodoranty steliva. nejčastěji v podobě parfémovaného písečku, který se přisype a promísí se stelivem, a pokud se neosvědčí, jednoduše se už přístě nepřidává. Poměrně žhavou novinkou na českém trhu jsou speciální záchodky pro Fretky. Poznaj se podle trojúhelníkového tvaru se zvýšeným jedním rohem, někdy i s víkem.

Zvýšení zadního rohu je potřebné zejména pro samce, u kterých je co nejvyšší umístění exkrementu doslova prestižní záležitostí. Signalizuje, že tato značka patří opravdu velkému samci. Jedno z našich mláďat pochopitelně sameček, kdysi už ve velmi útlém věku mělo velké ambice. Na záchodku ručkovalo zadními tlapkami po stěně klece tak dlouho, až udělalo stojku, a začalo s vyprazdňováním. Bohužel ho slabé přední tlapy neunesly, a tak i se svou „značkou“ udělalo salto vpřed.

VÝKMY JSOU BĚŽNÉ

Kdo by se domníval, že má jednu pro vždy vyhráno, hluboce by se mýlil. Zejména samci bývají v dospělosti někdy trošku „čuňátka“ při své snaze vymezit

Spánek na záchodě

Loužička i bobek se přes veškerou snahu chovatele mohou objevit mimo záchodek

teritorium. U většiny fretky pak platí, že chodí na stelivo jaksi „za odměnu“, pokud je chovatel hodný Natanou — lipspory (například chovatel začne fretce věnovat méně času), dokáže se většina fretky pomstít. Přitom jde naprosto jasně o úmysl - zvíře dokáže odsunout těžkou misku s pískem, jen aby mohlo udělat potřebu za ni. Často přitom pečlivě sleduje, jestli se chovatel dívá. Některé fretky své majitele cíleně trápí hrou na honěnou. Stačí zacouvat do rohu a tvářit se podezřele, chovatel se přičítá s hadrem a nevěřícně zírá na podlahu - nic tam není! Fretka ovšem mezitím na opačném konci chodby s šibalským úsměvem hrdě odchází od čerstvé loužičky. jiné fretky zase mívají lepší a horší chvíle. Z ničeho nic se zhorší a stejně nevysvětlitelně se zase polepší. Každý chovatel by proto měl být připraven kdykoliv se vrátit k výchově a přesvědčování prostřednictvím odměn...

Za některými případy může být i zhoršení zdravotního stavu - například starší, hůře pohyblivé fretky mohou mít problém přelézt okraj záchodku. Protože si fretky po vyprázdnění otírají zadek o stelivo, mohou se mu začít vyhybat například při hemoroidech nebo po kastraci, kdy je to bolí. V takových případech se používají nastříhané savé podložky (prodávají se ve zdravotnických potřebách, ale i v některých zverimexech).

Ať už je vaše fretka čistotná více, nebo méně, vlastně záleží jen na vašem pohledu na věc. Stačí se zeptat několika chovatelů, zda jsou jejich fretky čistotné. Někteří odpoví že ne, protože občas udělají loužičku do svého oblíbeného koutku, jiní nadšeně vykřiknou, že naprosto. Při dalším rozhovoru zjistíte, že postupem času obsadili všechny rohy bytu miskami se stelivem. pelíšky a jídelními miskami. Vlastně je to jen o přístupu nás lidí.

Petra Nerandžičová •